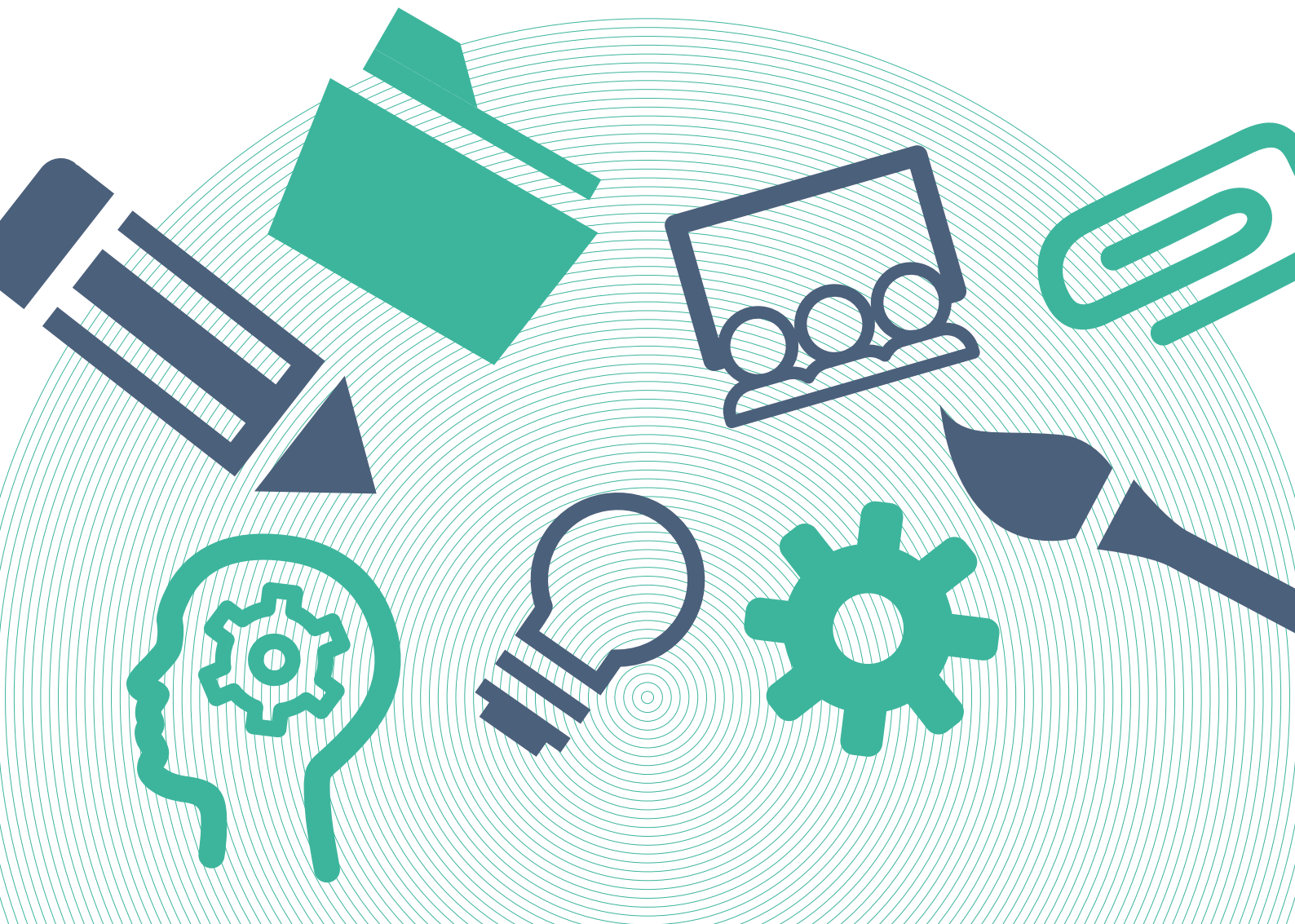

autism&uni

Hyvien käytäntöjen opas autismin kirjoon kuuluvien
opiskelijoiden tukemiseksi korkeakouluopinnoissa

OPAS 3

Hyviä käytäntöjä opiskelijoita
tukeville ammattilaisille
korkeakouluissa ja niiden
ulkopuolisissa organisaatioissa

**Joka sadas
ihminen on
autismin
kirjolla**

Johdanto

Autismista

Autismi on yhdistelmä synnynnäisiä ominaisuuksia, joka vaikuttaa siihen, miten ihminen kommunikoi ja on vuorovaikutuksessa muihin ihmisiin ja ympäristöönsä. Autismin yhteydessä puhutaan yleensä autismin kirjosta, koska se vaikuttaa eri ihmisiin eri tavoin. Huomattava osa autismin kirjoon kuuluvista ihmisistä on älykkyydeltään normaalilla tai tavallista korkeammalla tasolla ja siten akateemisesti pystyviä, joskin joillakin on autististen piirteiden lisäksi oppimisvaikeuksia.

Autismiin voi liittyä ajattelua tai käytöstä, joka vaikuttaa tarpeettoman jäykältä tai toistavalta, vaikeuksia ymmärtää sosiaalista vuorovaikutusta, keskittymisvaikeuksia sekä epätavallista tiedon käsittelyä.

Toisaalta monilla autismin kirjon henkilöillä on erityisiä vahvuuksia, kuten kykyä keskittää huomiota intensiivisesti, keinoja epätavalliseen ongelmanratkaisuun tai taitoa huomata virheitä, jotka voivat jäädä muilta huomaamatta. Autismin kirjon ihmisten ammatillisia vahvuuksia on alettu tunnistaa ja hyödyntää kansainvälisessä liike-elämässä yhä paremmin.

Terminologiaa koskeva huomautus

Tässä oppaassa käytetään ilmaisuja "autismin kirjon henkilö" ja "autismin kirjoon kuuluva henkilö". Englanninkielisissä maissa ilmaiset "autistic" tai "person with autism" ovat vakiintuneet koko autismin kirjon kattavaksi ilmaisuksi, kun taas Suomessa ja joissakin muissa Euroopan maissa käytetään laajalti Aspergerin oireyhtymään (AS) viittaavia termejä - esim. "AS-henkilö" - kun puhutaan itsenäiseen elämään ja opiskeluun kykenevistä henkilöistä, joilla ei ole huomattavia laaja-alaisia oppimisvaikeuksia. Koska AS on todennäköisesti poistumassa käytöstä virallisena diagnoosikategoriana, samalla kun "autistinen" voi aiheuttaa virheellisiä mielleyhtymiä ja väärinkäsityksiä, puhumme autismin kirjosta.

Autism&Uni – projektista

Autism&Uni on EU-rahoitteinen viidessä maassa toiminut yhteisprojekti. Projektin tavoittena oli tukea yhä useampia autismin kirjon nuoria pääsemään osallisiksi korkeakoulutuksesta ja suoriutumaan opinnoistaan menestyksekkäästi.

Koska halusimme ottaa selvää autismin kirjioon kuuluvien opiskelijoiden tarpeista ja tavoitteista sekä nykyisistä hyvistä käytännöistä, järjestimme kyselyn, keskustelimme opiskelijoiden kanssa heidän kokemuksistaan, teimme kartoituksen tutkimuksista ja ammatillisesta kirjallisuudesta, sekä selvitimme autististen lasten ja nuorten opintoihin liittyviä säännöksiä ja lainsäädäntöä Euroopassa. Selvityksemme mukaan autismin kirjioon kuuluvat opiskelijat kohtaavat useita haasteita liittyen korkeakouluopintojen aloittamiseen ja niissä menestymiseen.

Autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden kohtaamia haasteita

Asianmukaisen tuen puute

- Asianmukainen tuki puuttuu opintojen alusta lähtien
- Huomiota kiinnitetään autismiin liittyviin toimintarajoitteisiin, eikä niinkään vahvuuksiin
- Kohtuullisia mukautuksia, autismin kirjoon kohdistuvia erityispalveluja ja henkilökohtaisia tukitoimia ei saa johdonmukaisesti

Sosiaalinen ja fyysinen ympäristö

- Vaikeus ymmärtää kirjoittamattomia sosiaalisia sääntöjä vuorovaikutuksessa opetushenkilökunnan ja muiden opiskelijoiden kanssa
- Vaikeus sietää taustamelua, valaistusta, väkijoukkoja tai muuta opiskeluympäristöön liittyvää aistikuormitusta
- Vaikeus käsitellä uuteen asuinpaikkaan usein liittyvää sosiaalista eristyneisyyttä.

Epärealistiset odotukset

- Ei selkeää käsitystä siitä, millaista korkeakoulussa opiskelu todellisuudessa on
- Ei selkeää käsitystä opiskeltavien aiheiden ja kurssien sisällöistä
- Odotukset omaa suoriutumista kohtaan ovat yhtä korkealla kuin toisen asteen opinnoissa
- Liian optimistiset käsitykset opiskelutoverien kiinnostuksen kohteista ja omistautumisesta opinnoille

Tehtävänantoihin liittyvät haasteet (vaikka itse asiassäilytö olisi hyvin hallussa)

- Vaikeus ymmärtää monitulkintaisia ja avoimeksi jääviä tehtävänantoja
- Puutteellinen kyky hahmottaa, minkä takia jokin asia on tehtävä
- Vaikeudet oman työn suunnittelussa ja tarkistamisessa
- Epävarmuus siitä, kuinka paljon aikaa annetun tehtävän suorittaminen vaatii

Siirtymävaihe aikuisuuteen on haastavampi kuin keskiver-to-opiskelijalla

- Muuttaminen lapsuuden kodista omilleen tuottaa vaikeuksia
- Ajanhallinta ja uusien rutiinien luominen on tavallista vaikeampaa
- Omien etujen ajaminen on vierasta

"Mikä olisi estänyt
opintojeni keskeytymisen?
Diagnoosi. Itsetuntemus.
Asianmukainen riittävä
tuki."
(entinen opiskelija, Alankomaat)

Autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden kohtaamia haasteita

Luonnollisesti monet näistä haasteista ovat tuttuja kenelle tahansa uudelle opiskelijalle. Useimmat heistä voivat kuitenkin sopeutua varsin nopeasti ja saada tukea ystäviltään, kun taas autismin kirjoon kuuluvalle opiskelijalle samat haasteet voivat johtaa ahdistukseen, eristäytymiseen ja masennukseen, ja lopulta he voivat joutua keskeyttämään opintonsa kokonaan.

Tämä on selkeästi valtava menetys eurooppalaiselle yhteiskunnalle ja taloudelle, sillä monilla autismin kirjon nuorilla olisi tarjota erityisiä vahvuuksia, kuten vahvaa omistautumista ja keskittymistä valitsemaansa oppiaiheeseen, yksityiskohtien tajua, sitoutumista sääntöihin, korkeaa työmoraalia ja taipumusta loogiseen ja rationaaliseen ajatteluun.

Ota käyttöön ilmaiset verkkomateriaalimme

04

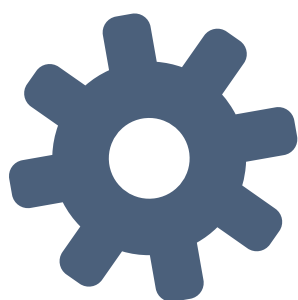
Oppaan lisäksi Autism&Uni -projekti kehitti verkossa toimivan työkalupakin, jota on mahdollista käyttää opiskelijoiden tukemiseksi tärkeän siirtymävaiheen aikana. Työkalupakki on saatavilla useilla kielillä ja se on mukautettavissa kunkin oppilaitoksen tarpeisiin, ympäristöön ja tukijärjestelmiin.

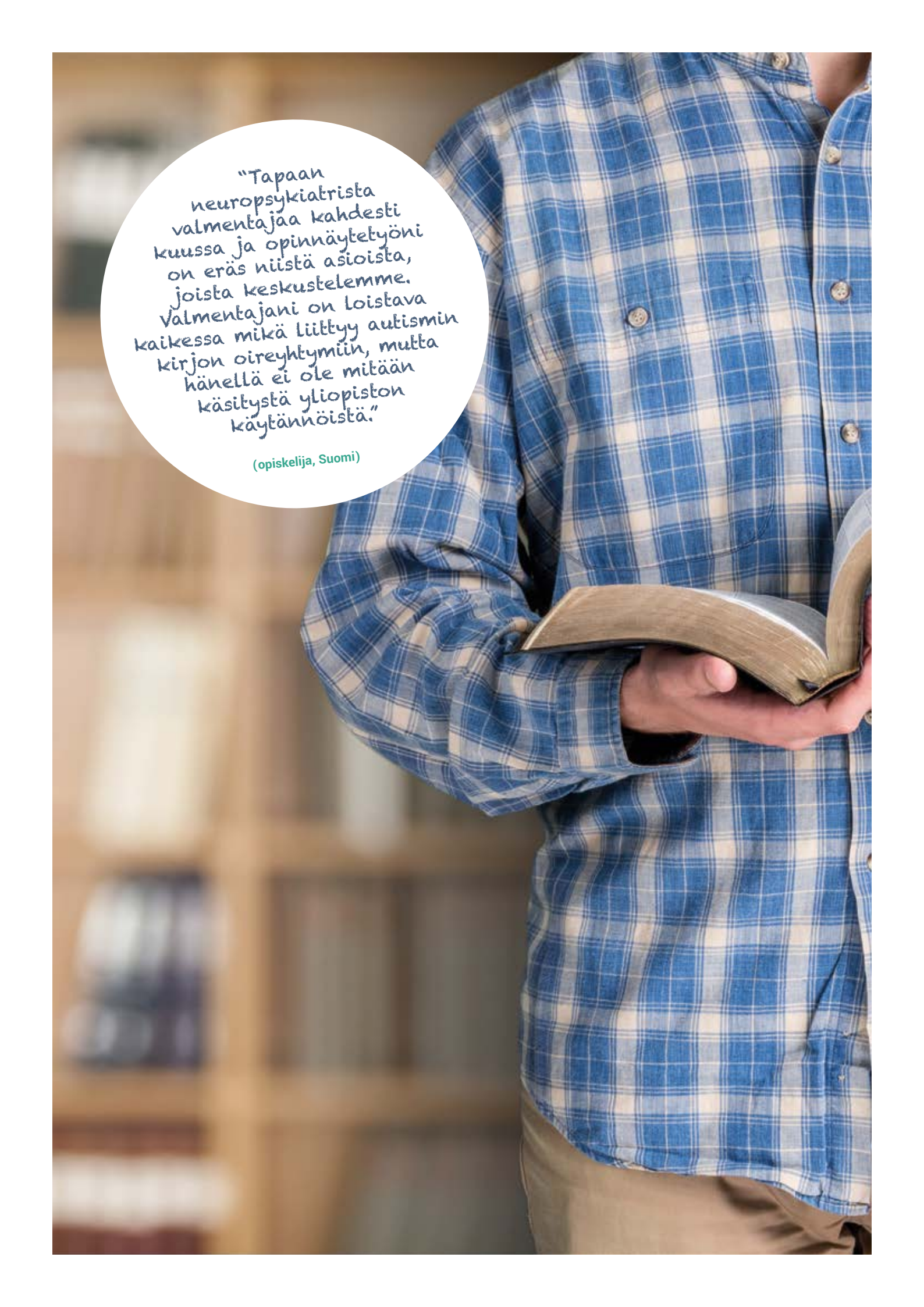
Lisätietoa saat sivustolta www.autism-uni.org/toolkits.

Sisällysluettelo

Johdanto.....	01
- Autismista	01
- Autism&Uni –projekti	02
- Autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden kohtaamia haasteita.....	03
Tästä oppaasta.....	07
Hyviä käytäntöjä opiskelijoita tukeville ammattilaisille korkeakouluissa ja niiden ulkopuolisissa organisaatioissa	11
- Taustaa	11
- Miksi tämä on ongelma?.....	13
- Mitä asialle voidaan tehdä?	13
- Pohdittavaa	16
- Välitön vaikuttaminen.....	18
Tapauskuvauksia ja hyödyllisiä linkkejä.....	23
Kiitokset	26
Lähdekirjallisuus	28

"Tapaan
neuropsykiatrista
valmentajaa kahdesti
kuussa ja opinnäytetyöni
on eräs niistä asioista,
joista keskustelemme.
Valmentajani on loistava
kaikessa mikä liittyy autismiin
kirjon oireyhtymiin, mutta
hänellä ei ole mitään
käsitystä yliopiston
käytännöistä."

(opiskelija, Suomi)

Tästä oppaasta

Tämä opaskirjanen on toteutettu autististen opiskelijoiden, heidän vanhempiansa, korkeakoulujen tuutorien, opettajien ja autismin kirjon nuorten tukihenkilöiden avulla. Se kokoaa yhteen löydökset keskeisimmistä hyvistä käytännöistä erityisesti projektiin osallistuneista maista, eli Iso-Britanniasta, Suomesta, Alankomaista, Puolasta ja Espanjasta. Kaikki sitaatit ovat peräisin kyselyistä ja haastatteluista, jotka toteutettiin edellä mainituissa maissa vuoden 2014 aikana.

Eurooppalaisissa korkeakouluissa on käytössä muun muassa seuraavanlaisia palveluja ja mukautuksia autismin kirjoon kuuluville opiskelijoille (nämä ovat vain esimerkkejä):

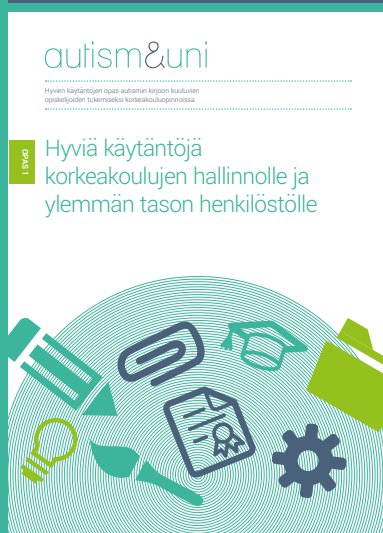
- Tarvearviointi- ja tukisuunnitelmia, joita korkeakoulujen vammaispalvelutiimit kokoavat
- Henkilökohtaista mentorointia tai valmennusta
- Erityistä tukea opinto-ohjaajilta ja opiskelijapalveluilta, mukaan lukien ylimääräistä aikaa opintojen suunnitteluun ja opiskelijan tarpeita koskevan tiedon välittämistä opetushenkilökunnalle
- Henkilökohtaisia tai ryhmätapaamisia autismin kirjon opiskelijoiden tarpeisiin erikoistuneiden opinto-ohjaajien tai opintopsykologien kanssa
- Vaihtoehtoisia tapoja suorittaa kursseja, jotka sisältävät ryhmätöitä tai suullisia näyttöjä
- Ylimääräistä aikaa ja erillisiä huoneita tenttejä varten
- Mahdollisuus käyttää tietokonetta tenttivastauksen kirjoittamiseen
- Mahdollisuus käyttää tukihenkilön apua monitulkintaisten tenttikysymysten tai tehtävänantojen selventämiseksi
- Kaikkien luentomateriaalien pitäminen opiskelijoiden saataville etukäteen
- Mahdollisuus äänittää luentoja
- Nimettyjä istumapaikkoja ja tietokoneita luentosaleissa ja luokkahuoneissa
- Apuohjelmistoja asennettuna oppilaitoksen tietokoneille
- Karttoja, kirjallisia ohjeita tai muuta apua suunnittamiseen korkeakoulun alueella ja rakennuksissa
- Alennusta lukukausimaksuista
- Erityisjärjestelyjä asumispalveluissa

Tieto siitä, kuinka autismin kirjoon kuuluvia opiskelijoita voi parhaiten, ei kuitenkaan ole yhtenäistä Euroopan maissa, ja vaihtelua on myös maiden sisällä eri oppilaitosten välillä. Paikka paikoin on onnistuttu luomaan hyviä käytäntöjä, ja tämän oppaan tarkoituksena on edistää niitä ja samalla parantaa autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden asemaa.

Kuinka opasta käytetään

Mikään yksittäinen toimintatapa ei sovi kaikille. Siksi olemme kehittäneet kolme erillistä opasta erilaisille ammattilaisille, joiden tehtävänä on tukea autismin kirjoon kuuluvia opiskelijoita korkeakouluissa.

Opas 1: Korkeakoulujen hallinnolle ja ylemmän tason akateemiselle henkilöstölle

Tämä osuus on suunnattu korkeakoulujen päättäjille ja ylemmän tason akateemiselle henkilöstölle. Sen tarkoituksena on antaa näyttöön perustuvaa tietoa siitä, kuinka korkeakoulun linjauksia ja käytäntöjä voisi kehittää niin, että ne tukisivat autististen kirjoon kuuluvien opiskelijoiden osallisuutta ja suoriutumista.

Opas 2: Korkeakoulujen opettajille ja tuutoreille

Tämä osuus oppasta on tarkoitettu korkeakoulujen opetushenkilökunnalle. Olemme koonneet yhteen selvityksiimme perustuvia käytännöllisiä vinkkejä, joiden avulla opetuksen käytäntöjä voi kehittää niin, että ne edistävät autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden osallisuutta. Oppaan neuvot voivat tarjota tukea myös parempaan vuorovaikutukseen autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden kanssa.

Opas 3: Opiskelijoita tukeville ammattilaisille korkeakouluissa ja niiden ulkopuolisissa organisaatioissa

Tämä osuus on tarkoitettu ammattilaisille, jotka toteuttavat tukipalveluja autismin kirjoon kuuluville opiskelijoille. He voivat olla osa korkeakoulun vammais-tyimiä tai työskennellä jonkin ulkopuolisen palveluntuottajan palveluksessa. Tarjoamme selvityksiimme perustuvia oivalluksia sekä tietoa hyvistä käytännöistä Euroopan maissa. Näiden avulla teidän on helpompi tarjota tietoa ja tukea opiskelijoille, sekä kehittää ammatillista osaamistanne.

Kuinka opasta käytetään

Jokaisen oppaan anti on tiivistetty **“pohdittavaa”**- osioon, eli oivalluksiin ja ideoihin, joiden avulla voitte saada aikaan positiivisia muutoksia ja jakaa hyviä käytäntöjä kollegoiden kanssa, sekä **“välitön vaikuttaminen”**-osioon, eli ehdotuksiin siitä, kuinka yksittäinen ammattilainen voi ryhtyä toimeen välittömästi, ilman muiden apua.

Jotkut esimerkit hyvistä käytännöistä eivät ehkä ole suoraan käytettävissä maassanne tai organisaatiossanne. Mikäli näin on, voi käytännöistä ehkä kuitenkin löytää jonkin kantavan periaatteen, joka on sovellettavissa toimintaanne.

Autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat, jotka saavat asianmukaista tukea riittävän nopeasti, usein menestyvät ja viihtyvät opinnoissaan. Heidän taitojaan ja kokemuksiaan arvostetaan ja heillä on pääsy luennoille ja kirjastopalveluihin, jotka tukevat heidän erityisiä kiinnostuksen kohteitaan, joten heille tarjoutuu mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä. Seuraamalla tämän oppaan neuvoja voitte auttaa opiskelijoita suoriutumaan mahdollisimman hyvin korkeakouluopinnoissaan.

Jos olet kiinnostunut jostain muusta tämän sarjan oppaasta, vieraile sivustolla www.autism-uni.org/bestpractice

“Lukiossa
muut oppilaat
pilkkasivat minua.
Tätä ei tapahdu
yliopistossa, jossa
opiskelutoverini
kohtelevat minua
arvostaen.”

(opiskelija, Espanja)

“Suurimmat haasteet ovat liittyneet opiskelijan kykyjen arviointiin silloin, kun opinnot ovat edenneet huonosti ja elämänhallintakyvyt ovat puutteelliset. Myös opiskelijan ja henkilökunnan väliseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvien konfliktien selvittely on ollut vaikeaa.”

(opintoneuvoja, Suomi)

“Minua edelleen hävettää puhua rajoitteistani useimmille ihmisille, koska en sovi täysin siihen mielikuvaan, joka ihmisillä on autistisista naisista. Kerron asiasta vain lähimmille ystävilleni ja esimiehilleni.”

(entinen opiskelija, Iso-Britannia).

Hyviä käytäntöjä opiskelijoita tukeville ammattilaisille korkeakouluissa ja niiden ulkopuolisissa organisaatioissa

Taustaa

Diagnoosista ja sen tuomisesta oppilaitoksen tietoon

Monet autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat eivät kerro oireyhtymästään kenellekään. Tähän voi olla monia syitä, kuten se, että opiskelija ei määrittele itseään vammaiseksi, ei usko olevansa oikeutettu tukitoimiin tai hän haluaa tuntea kuuluvansa muiden opiskelijoiden joukkoon erottumatta liikaa. Suuri osa autismin kirjoon kuuluvista opiskelijoista, erityisesti naisista ja sukupuoltaan epätyypillisesti ilmaisevista, on vailla diagnoosia aloittaessaan korkeakouluopintonsa.

11

"En kerro
(autismistani)
opiskelutovereilleni,
koska en halua että
he suhtautuvat minuun
ennakkoluuloisesti. Olen
mieluummin "mystinen
tyyppi" kuin autistinen."

(opiskelija, Alankomaat)

Stereotyyppisten käsitysten karsiminen

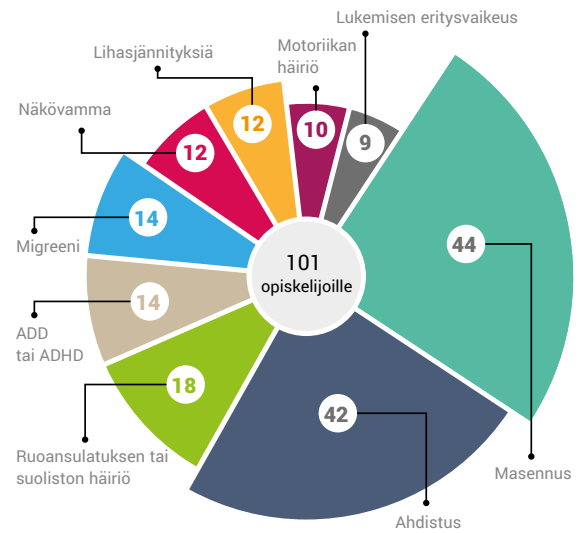
Autism&Uni -projektin kartoitukseen osallistuneet opiskelijat ilmaisivat huolta siitä, että he eivät vastaa tyypillisen autistisuuden kirjoon kuuluvan opiskelijan profiilia, jos he olivat esimerkiksi naisia, pystyivät kommunikoimaan selkeästi, jos he eivät näyttäneet aina kamppailevan vaikeuksien kanssa tai jos he identifioituivat seksuaalivähemmistöön kuuluviksi.

Tätä asiaa kuvastaa se, miten stereotyyppisiin käsityksiin sopimattomia opiskelijoita kohdellaan henkilökunnan tai muiden opiskelijoiden toimesta ja se, miten autismin kirjoa kuvataan kirjallisuudessa.

Autismin kirjoon kuuluvia opiskelijoita käsittelevässä kirjallisuudessa oletetaan usein, että autismi ja kenties siihen liittyvät oppimisvaikeudet tai mielenterveyden häiriöt ovat ainoa tai keskeisin asia, joka vaikuttaa heidän opintomenestykseen. Nämä opiskelijat kohtaavat kuitenkin hyvin monenlaisia tekijöitä, jotka vaikuttavat heidän kokemuksiinsa opiskelijoina.

Monet autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat menestyvät hyvin, jos se saavat oikeanlaista tukea. Kaikki eivät myöskään ole "yksinäisiä susia". Selvitystemme mukaan opiskelijat kokivat jotkin tukitoimet holhoaviksi. He eivät pitäneet siitä, että heitä kehuttiin vain siksi, että he saivat hyviä arvosanoja tai heillä oli muutamia ystäviä. He

eivät myöskään halunneet, että heitä verrattiin muihin autismin kirjoon kuuluviin opiskelijoihin positiivisesti tai negatiivisesti, koska he kokivat olevansa itsenäisiä yksilöitä.

Kartoituksen perusteella saadut tiedot siitä, millaisia rinnakkaisdiagnooseja autismin kirjoon kuuluvilla opiskelijoilla oli
Samalla opiskelijalla saattoi olla useampi diagnoosi

Akateeminen vs sosiaalinen tuki

Opiskelijat ja heidän perheensä kertoivat, että sosiaalinen tuki oli liian erillään akateemisesta tuesta. Jotkut autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat saivat tukea opintoihinsa korkeakoulustaan, mutta siitä ei ollut apua niihin haasteisiin, jotka eivät liittyneet suoraan opintoihin. Toisaalta jotkut autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat saivat valmennusta tai mentorointia pärjätäkseen autismin kirjoon erityispiirteiden kanssa, mutta tukea antavat henkilöt eivät ymmärtäneet opintoihin tai oppilaitoksen toimintaan liittyviä asioita. Tätä tapahtui erityisesti silloin, kun kyseessä oli jatko-opiskelija, jolla ei ollut ongelmia perustason taidoissa (kuten oikeinkirjoitus, välimerkit, kielioppi ja rakenne).

Miksi tämä on ongelma?

Neuvontaa tarjoavien ammattilaisten näkökulman tulisi ulottua pelkkää sosiaalista tai taloudellista tukea pitemmälle ja heidän tulisi olla selvillä korkeakouluelämän vaatimuksista. On tärkeää ottaa huomioon, että mentoreilla ja valmentajilla, joilla on autismin kirjoon liittyvää erityisosaamista, on usein heikko käsitys tämän hetken korkeakouluympäristöistä. Heillä voi olla hyvin vähän – jos ollenkaan – tietoa opinto-ohjelmista ja oppilaitosten säännöistä, vaikka heidän palvelunsa olisivat tarjolla korkeakoulun kautta.

Vaikka oppilaitoksen käytäntö olisi se, että yleistä ja kaikkia opiskelijoita hyödyttävää tukea, kuten esimerkiksi tallennettuja luentoja tai etukäteen saatavilla olevia luentodioja olisi tarjolla, räätälöityä tukea saattaa olla vaikeampi löytää. Autism&Uni –projektin kyselyssä useat opiskelijat ilmaisivat, että heidän saamansa henkilökohtainen tuki oli kaikkea muuta kuin yksilöllistettyä, jos he sellaista yleensä saivat.

Avustavat tietokoneohjelmat, sanelimet, ylimääräinen tuutorointi, lisäaika tenteissä ja vastaavat apukeinot eivät aina ole parasta apua. Opiskelijasta voi tuntua, että hänet on painostettu hyväksymään tarjotut tukitoimet ja hän saattaa pelätä, ettei saa jatkossa mitään tukia, jos hän ei ota vastaan ilman neuvottelumahdollisuutta tarjottuja tukitoimia.

Mitä asialle voidaan tehdä?

Autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden tarpeet tulisi kartoittaa tarkoin. Hyviin käytäntöihin kuuluu, että opetuksen ammattilaiset ja oppilaitokset ovat mukana arvioinnissa. Valitettavasti tarvekaritoituksissa huomio kiinnittyy liian usein pelkästään oppilaan toimintarajotteisiin ja havaittuihin vaikeuksiin.

Opiskelijan arvioinnin tarkoitus pitäisi ymmärtää laajemmin. Sen tulisi olla myös mahdollisuuksien arviointi, joka rakentuisi oppilaan vahvuuksille, kiinnostuksen kohteille ja selviytymiskeinoille, ja

voisi siten nostaa opiskelijan itsetuntoa ja antaa hänelle tilaisuuden hyötyä parhaalla mahdollisella tavalla korkeakouluopinnoistaan. Se tukisi opiskelijoita, jotka toivovat saavansa korkeampia arvosanoja ja haluavat ehkä suunnata jatko-opintoihin. Kaikessa tuessa täytyy ottaa sopivassa suhteessa huomioon sekä opiskelijan vaikeudet että hänen tavoitteensa.

Hyviin käytäntöihin kuuluu myös seuranta ja uudelleenarviointi. Tilanteet vaihtelevat ja jotkut opiskelijat tarvitsevat lisätukea myöhemmissä opintojensa vaiheissa, esimerkiksi opinnäytetyötä tehdessään.

Hyvää käytäntöä on myös perustaa korkeakoulujen tai terveydenhuollon osana toimivia, arviointia toteuttavia asiantuntijayksiköitä, joissa voidaan taata yhtäläiset arviointikäytännöt ja riittävä osamisen taso autismin kirjoon liittyvissä asioissa. Keskittäminen ja standardointi ovat avaintekijöitä missä tahansa maassa silloin, kun halutaan taata tukitoimet yhtäläisesti kaikille, eikä vain harvoille onnekkaille.

Tiedon ja palvelujen tarjonta epätyypillisille opiskelijoille perustuu usein siihen, että nämä oppilaat lokeroidaan yksittäiseen ”laatikkoon”: fyysisesti vammainen, erityisistä oppimisvaikeuksista kärsivä, aikuisopiskelija, kansainvälinen, sukupuolivähemmistöön kuuluva, etniseen vähemmistöön kuuluva, osa-aikainen opiskelija, etäopiskelija, pienituloinen, ”pendelöivä” jne. On tärkeää, että verkkosivut, esitteet ja muu materiaali huomioivat kaikkien ryhmien monimuotoisuuden, jotta opiskelijat voivat löytää, saavuttaa ja tuntea omakseen tarkoituksenmukaiset tiedot ja palvelut silloin kun ne ovat saatavilla.

”Autismialan kansalaisjärjestö ei ymmärtänyt minua ollenkaan. He olivat hyvin holhoavia ja sanoivat, ettei minun kannata tühdätä korkealle, koska autismin kirjoon häiriön takia en voi pärjätä.”

(entinen opiskelija,
Iso-Britannia)

Oikea-aikaisen tuen merkitys

Autism&Uni -projektin kyselyissä oli mukana sekä opiskelijoita, jotka olivat keskeyttäneet opintonsa, että niitä, jotka olivat suoriutuneet menestyksellä loppuun asti. Oikea-aikainen tuki tai sen puute oli yksi avaintekijä, joka selitti opinnoissa pärjäämistä.

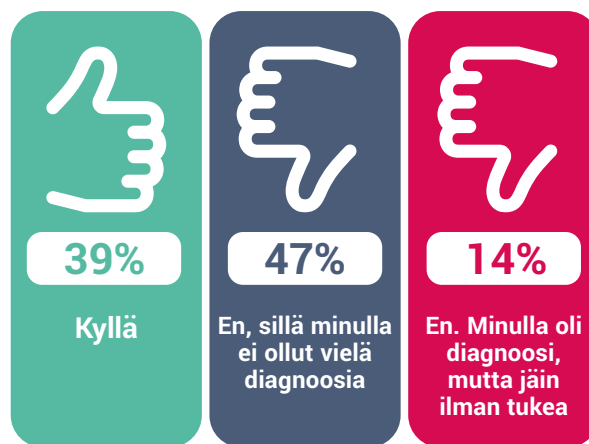
Autismin kirjoon kuuluvilla opiskelijoilla ei ole useinkaan mitään tukitoimia opintojen alkaessa. Vaikka tukea olisi periaatteessa saatavilla oppilaitoksesta, muista organisaatioista, kunnalliselta tai valtakunnalliselta taholta, ja vaikka oppilaat olisivat siihen oikeutettuja, he eivät ehkä ole saaneet minkäänlaista apua sen hakemiseen. He eivät ehkä edes tiedä, että tukea olisi mahdollista saada.

Hyviin käytäntöihin kuuluu se, että opiskelijoita kannustetaan hakemaan tukitoimia jo hyvissä ajoin ennen opintojen alkamista, samoin kuin kaikkien osapuolten sitoutuminen siihen, että tuet otetaan käyttöön välittömästi opintojen alettua.

Tukitoimista täytyy kertoa avoimesti ja toistuvasti kaikille opiskelijoille, selittäen minkälaisia tukia on tarjolla ja ketkä voivat niitä hakea. Vammaisia opiskelijoita palvelevat työntekijät voivat auttaa opiskelijoita täyttämään hakemuksia, mutta tämä on mahdollista ainoastaan silloin kun opiskelijat ovat tietoisia, että autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat ovat oikeutettuja tukeen ja tietävät, kenen puoleen he voivat kääntyä.

Tukien hakeminen on syytä aloittaa hyvissä ajoin erityisesti silloin, kun korkeakoululla ei ole tarjota omia arviointipalveluita tuen tarpeen selvittämiseksi. Jos tarpeelliset lausunnot tuen tarpeesta eivät ole valmiina opintojen alkaessa, tuen saaminen voi viivästyä, koska terveydenhuoltojärjestelmä toimii hitaasti. Joskus tukien saaminen voi viivästyä myös siksi, että asiaa käsittelevät organisaatiot ovat hyvin kiireisiä lukuvuoden alkaessa.

Saitko tukea opintoihisi?

Niille jotka saivat tukea: Milloin sait sitä?

Jo ennen opintojen alkua

Heti ensimmäisellä viikolla opintojen alettua

Ensimmäisen kuukauden aikana

Ennen ensimmäisen lukukauden loppua

Myöhemmin kuin ensimmäisenä lukukautena

Iiso-Britanniassa ja Alankomaissa opiskelijat voivat hakea oppilaitokselta tukipalveluita kun heidät hyväksytään opiskelijoiksi siitä huolimatta, että he saattavat myöhemmin aloittaa eri oppilaitoksessa kuin se, mihin heidät on ensimmäiseksi hyväksytty. Suomessa ja Puolassa opiskelemaan hakevien tulisi keskustella vammaisasiamiehen tai esteettömyysyhteyshenkilön kanssa samaan aikaan kun he hakevat yliopistoon, kysyä opiskelijoiden palveluista ja lähettää virallisia hakemuksia kohtuullisten mukautusten saamiseksi. Samaan aikaan heidän täytyy mahdollisesti ottaa yhteyttä myös valtakunnallisiin tai kunnallisiin viranomaisiin saadakseen palveluita ja tukia.

Varhainen tuki

Monet eurooppalaiset yliopistot kannustavat uusia ulkomaalaisia opiskelijoita ja vaihto-oppilaita saapumaan tutustumaan kampukseen viikkoa ennen muita opiskelijoita, jotta he ehtivät rauhas- sopeutua uuteen ympäristöön. Jotkut oppilaitokset, kuten Sheffieldin yliopisto Iso-Britannias- sa, kannustavat myös autismin kirjoon kuuluvia opiskelijoita tutustumaan tiloihinsa samaan aikaan ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa. Tämä vaikuttaa paremmin ajoitetulta käytännöltä kuin se, että autistisia opiskelijoita pyydetään osallistumaan kesäopintoihin lomansa aikana. Samaa käytäntöä voisi soveltaa kaikkiin opiskelijoihin, jotka tuntevat tarvitsevansa tavallista enemmän aikaa kampukseen tutustumiseen.

Opiskelijat, jotka ottivat osaa tämän tyyppisiin ohjelmiin, pitivät niistä. Selvityksemme mukaan ne eivät kuitenkaan edistäneet pärjäämistä monissa vaikeuksissa, joiden kanssa autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat painiskelevat. Ohjelmat eivät auttaneet heitä tulemaan toimeen niiden henkilöiden kanssa, joiden kanssa he todellisuudessa tulivat asumaan, sopeutumaan vuorovaikutukseen kurssikavereidensa kanssa tai selviytymään kampuksella, kun siellä on paljon väkeä. Ohjelmiin osallistui hyvin pieni joukko opiskelijoita. Jos mahdollisuus varhaiseen oppilaitosvierailuun olisi tarjolla kaikille opiskelijoille, jotka tarvitsevat tavallista enemmän aikaa kampukseen tutustumiseen, esteettömyyttä voitaisiin edistää useammalle.

Ks. myös universaalia suunnittelua (Universal Design for Learning, UDL) koskeva informaatio sivulla 21.

”Pelkään, että poikani ei osaa suunnistaa rakennusten sokkeloissa, turhautuu eksyessään ja sitten käyttäytyy sosiaalisesti sopimattomalla tavalla.”

(autistisen opiskelijan vanhempi, Puola)

Vertaismentorointi

Las Palmas de Gran Canarian yliopisto Espanjassa tarjoaa vertaismentorointiohjelman autismin kirjoon kuuluville insinööriopiskelijoille (Tobajas ym., 2014). Jokaiselle opiskelijalle esitellään hänen omalta laitokseltaan kaksi vertaismentoria, jotka auttavat ensin siirtymävaiheessa ja sitten koko vuoden ajan. Apua on tarjolla viikoittain. Ohjelma on ollut menestyksekkäästi käynnissä kymmenen vuoden ajan. Lisäksi henkilökunnalle jaetaan tietoa inkluusivisestä opetuksesta ja erityisoppilaiden tukemisesta. Mentorit ovat hyvin motivoituneita vanhempia opiskelijoita, jotka ovat ilmaisseet kiinnostuksensa auttaa autismin kirjolla olevia opiskelijoita. Heillä on säännöllisiä henkilökohtaisia tapaamisia opiskelijoiden kanssa ja ryhmäohjausta.

Valmistumisprosentti ja akateeminen suoriutuminen paranivat niillä oppilailla, jotka ottivat osaa ohjelmaan, ja he myös arvioivat sen toimivaksi. Vertaismentorointiohjelmia on käynnissä myös muissa korkeakouluissa, mutta Las Palmasin malli on kiinnostava, koska se yhdistää opiskelijan vertaisryhmän ja oppiaineen, sekä häivyttää monille muille tukitoimille tyyppillisen keinotekoisien jaottelun akateemisten ja sosiaalisten erityistarpeiden väliltä.

Pohdittavaa

(Hyviä käytäntöjä omaksuttaviksi ja jaettaviksi)

Nämä ehdotukset keskittyvät koko korkeakoulua koskeviin strategisiin muutoksiin, jotka edellyttävät tukea hallinnon tasolta.

- ▶ Kannusta autismin kirjoon kuuluvia opiskelijoita hakemaan tukitomia ja järjestä arviointi niin aikaisin kuin mahdollista. Ole aloittellinen kertomaan opiskelijoille niistä tukitoimista, joita heille on tarjolla
- ▶ Varmista, että arvioinnissa otetaan huomioon sekä haasteet että vahvuudet. Jos arviointi tehdään oppilaitoksen ulkopuolella tai pelkästään lääkärin toimesta, harkitse sen täydentämistä koulutuksellisella arvioinnilla
- ▶ Arvioi toimintarajoitteet, haasteet ja palveluiden sekä teknisten apuvälineiden tarve
- ▶ Rohkaise opiskelijaa ymmärtämään autismin kirjoon liittyviä positiivisia puolia ja yksilöllisiä vahvuuksia
- ▶ Arvioi yksilölliset selviytymiskeinot, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet
- ▶ Varmista, että tukisuunnitelmaan kuuluvat mentorit, vertaistukijat, valmentajat, avustajat ja vastaavat ovat pysyviä, eli sama ihminen on tavattavissa aina samassa paikassa samaan aikaan. Tämä vähentää opiskelijan ahdistusta
- ▶ Kun oppilaan tarpeita arvioidaan ja tukitoimista tehdään päätöksiä, mieti onko korkeakoulun ja ulkopuolisen palveluntarjoajan tukitoimissa päällekkäisyyttä ja onko alueita, joita kenenkään tarjoama tuki ei kata
- ▶ Kun kirjoitat virallista lausuntoa suositelaksesi mukautusta tai palveluja, tarjoa mahdollisuutta uudelleenarviointiin siltä varalta, että ehdotettuja tukitoimia ei olekaan saatavilla tai ne eivät tuota tulosta
- ▶ Vakiinnuta käytännöksi tehdä säännöllinen tilannekatsaus palveluntarpeesta matalan kynnyksen keinoilla, kuten pikakyselyjen avulla. Kerää palautetta opiskelijoilta, henkilökunnalta, tukihenkilöiltä ja myös vanhemmilta, sillä voi olla, että oppilaan stressi ei ilmene oppilaitoksessa, vaan vasta kotona
- ▶ Varmista, että opiskelijat tiedostavat, ettei heidän ole pakko työskennellä juuri niiden tukihenkilöiden kanssa, jotka heille on ensimmäiseksi osoitettu. Henkilösuhteet eivät aina toimi, edes ammatillisella tasolla
- ▶ Rohkaise opiskelijoita työskentelemään kanssasi kun kokoat tietoa, joka välität heidän tuutoreilleen ja opettajilleen, jotta tiedosta tulee yksilöllistä ja oppimistilanteeseen nähden asianmukaista
- ▶ Jos havaitset että opiskelijan saama tuki on hajautettu usean palveluntarjoajan kesken ja siksi vaikeasti hallittavissa, varmista että on olemassa yksittäinen, selkeästi nimetty henkilö tai organisaatio, joka on vastuussa kokonaisuuden koordinoinnista ja kaikkien palveluntarjoajien pitämisestä ajan tasalla

Jos työskentelet korkeakoulussa:

- ▶ Edistä helposti saavutettavien ja yhteinäisten arviointikäytäntöjen saatavuutta oppilaitoksessasi, jotta kaikkia opiskelijoita voidaan palvella yhdenvertaisesti
- ▶ Käytä hyväksesi kokemuksiasi autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden tarpeista ja mieltymyksistä kehittääksesi oppilaitoksen yleistä esteettömyyttä
- ▶ Kehitä tiedotusmateriaaleja, joita voidaan antaa uusille opiskelijoille haluprosessin tai tervetuloinformaation yhteydessä
- ▶ Laadi kuvallisia ja sanallisia ohjeita oppilaitoksen alueella kulkemisen helpottamiseksi ja puhu sen puolesta, että tästä tulisi yleinen käytäntö
- ▶ Neuvottele oppilaitoksen hallinnon ja tiedekuntien kanssa hiljaisten tilojen järjestämisestä rakennuksiin ja kampukselle, ja näiden tilojen merkitsemisestä selkeästi
- ▶ Ehdota, että edellä mainitun tyyppiset käytännöt otettaisiin osaksi oppilaitoksen virallista esteettömyysstrategiaa
- ▶ Rakenna esteettömyys/vammaistiimien tai oppilashuollon ulkopuolisista henkilöistä mahdollisimman laaja verkosto, joka voi tukea autismin kirjoon kuuluvia opiskelijoita kattavasti, ja tarjota apua mieluummin ennakoivasti kuin jälkijättöisesti

Jos työskentelet korkeakoulun ulkopuolella:

- ▶ Muodosta hyvät yhteydet korkeakouluhin esimerkiksi järjestämällä säännöllisiä verkostotapaamisia henkilökunnan kanssa. Jos se ei onnistu, varmistu siitä, että korkeakoulujen henkilökunta saa tiedon muiden tahojen tekemistä päätöksistä, jotka vaikuttavat opiskelijoihin.
- ▶ Tarjoa aktiivisesti koulutusmahdollisuuksia kehittääksesi korkeakoulujen henkilökunnan tietoja ja taitoja.
- ▶ Toimi riippumattomana etujen valvojana autismin kirjoon kuuluvalla opiskelijalla silloin kun tämän kaltainen tuki näyttää puuttuvan korkeakoulusta

"Pitäisi olla paljon enemmän tiedonvaihtoa (autismialan ammattilaisten ja yliopiston henkilökunnan välillä), jotta opettajatuutoreilla olisi enemmän tietoa ja heillä olisi käsitys siitä, millaisten ongelmien kanssa autismin kirjon opiskelijat joutuvat painiskelemaan päivittäin."

(opiskelija, Alankomaat)

Välitön vaikuttaminen (Mitä voit tehdä tässä ja nyt)

Osallista opiskelija mukaan kaikkiin keskusteluihin ja päätöksentekoon, joka koskee hänen tarpeitaan. Keskustelu opiskelijan kanssa ei ole ainoastaan hyvä käytäntö, vaan velvollisuus

Opasta opetushenkilökuntaa huomaamaan, että jos he oppivat työskentelemään paremmin autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden kanssa, se luo myös mahdollisuuksia edistää kaikkien opiskelijoiden yleistä hyvinvointia

18

Tarkastele kriittisesti tukitoimia ja tietoa, joita autismin kirjoon kuuluville oppilaille tarjotaan, ja vertaa sitä hyviin käytäntöihin muissa korkeakouluissa ja ulkomailla. Arvioi tukitoimia ja palveluja säännöllisesti suhteessa palautteeseen, jota olet saanut opiskelijoilta ja hiljattain valmistuneilta, mukaan lukien opiskelijat, jotka eivät enää käytä palveluja

Kannusta opiskelijoita arvioimaan saamaansa tukea säännöllisesti. Muistuta, että he eivät jää ilman tukea, jos he suhtautuvat kriittisesti nykyisiin tukitoimiin

Jos opiskelija päättää, että hän ei halua enää palveluita seuraavina vuosina, ota selvää mistä tämä johtuu

Rohkaise keräämään, tai kerää itse, tietoa siitä kuinka paljon autismin kirjoon kuuluvia opiskelijoita on, minkälaista tukea he saavat ja miten he arvioivat tukien hyödyllisyyttä, erityisesti jos tällaista kartoitusta ei ole tehty aiemmin

Tiedosta, että autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat voivat pitää joitakin yleisessä kielenkäytössä olevia termejä virheellisinä, loukkaavina tai alentuvina. Mielitymukset ilmaisujen suhteen vaihtelevat yksilöllisesti ja maasta tai alueesta riippuen. Harkitse käyttäväsi mieluummin sanaa "haaste" kuin "vaikeus", "erilaisuus" mieluummin kuin "toimintarajoite", "autismin kirjon piirteet" tai "autistiset piirteet" mieluummin kuin "autistinen häiriö", "tuki" mieluummin kuin "hoito"

Jos työskentelet korkeakoulussa

Vaadi koulutusta autismin kirjon kuuluvien opiskelijoiden tukemisesta ja osallistu siihen

Keskustele myös muiden autismin kirjon opiskelijoiden kanssa työskentelevien henkilöiden kanssa koulutustarpeesta. Jos olet jo käynyt koulutuksen, jaa tietosi kollegoillesi

Jos sopivaa koulutusta ei ole saatavilla, ehdota asianomaiselle yksikölle oppilaitoksessasi tai sen ulkopuoliselle autismialan organisaatiolle, että he alkaisivat kehittää soveltuvaa koulutusta

Valmistaudu antamaan täsmällistä tietoa asiakkaistasi oppilaitoksesi hallinnolle todistaaksesi palvelujen tarpeen ja niiden positiiviset vaikutukset

20

Jos työskentelet korkeakoulun ulkopuolella

Ole aloitteellinen tarjotessasi osaamistasi korkeakoulujen henkilökunnalle ja pidä aktiivisesti yhteyttä opetus henkilöstöön. Pyri osoittamaan, että jos he oppivat työskentelemään paremmin autismin kirjon kuuluvien opiskelijoiden kanssa, se luo mahdollisuuksia edistää myös muiden opiskelijoiden hyvinvointia yleisesti ottaen

Kaikille sopiva opintojen suunnittelu

Universal Design for Learning (UDL)

Kaikille sopivan suunnittelun ajatus syntyi arkkitehtuurin piirissä, kun haluttiin painottaa suunnittelua, jossa otetaan huomioon laaja käyttäjäkunta, mukaan luettuna vammaiset. Kaikille sopiva opintojen suunnittelu tähtää siihen, että sitoudutaan tukemaan eri tyyppisiä opiskelijoita riippumatta heidän taustastaan, asemastaan tai toimintarajoitteistaan.

Yleinen väärinkäsitys on, että kaikille sopiva suunnittelu edistäisi "yksi koko sopii kaikille"-tyyppistä ajattelua. Näin ei kuitenkaan ole. Todellisuudessa sillä tarkoitetaan vaihtoehtojen saatavuutta. Oppilaille annetaan useita vaihtoehtoisia tapoja osallistua opetukseen ja erilaisia keinoja todistaa omaa osaamistaan.

Kaikille sopivassa opintojen suunnittelussa suositetaan strategioita, jotka on ennakolta suunniteltu tukemaan erilaisia opintopolkuja sen sijaan, että jälkijättöisesti alettaisiin muuttaa jo olemassaolevia materiaaleja vastaamaan erityisryhmien tarpeita.

Esimerkki ennakoivasta suunnittelusta on se, että kaikille opiskelijoille tarjotaan vaihtoehtoisia tapoja antaa näyttöä osaamisestaan keinoilla, jotka parhaiten vastaavat heidän kommunikaatiokykyjään ja mieltymyksiään. Esimerkki jälkijättöisestä suunnittelusta on se, että olemassaolevien materiaalien ja tenttijärjestelyiden puitteissa tehdään kohtuullisia mukautuksia.

Lähde: Bublitz ym (2015), CAST (2011)

Lisätietoa löydät sivustosta
www.autism-uni.org

Tapauskuvauksia ja hyödyllisiä linkkejä Autism&Uni -projektiin osallistuneista maista

Olemme koonneet tapauskuvauksia autismin kirjoon kuuluvien opiskelijoiden tukemisesta projektiin osallistuneissa maissa. Nämä ovat esimerkkejä hyvistä käytännöistä, esimerkiksi palveluista, joissa organisaatio ylittää joiltain osin huomattavasti parempiin tuloksiin kuin muut samassa maassa.

Suomi

Tapauskuvaus

Omapolku ry / Omavoima –palvelut tuottaa yksilöllistä ohjausta ja valmennusta nuorille ja aikuisille, joilla on neurologisia erityispiirteitä, ja asiakaskunnassa on mukana myös autismin kirjoon kuuluvia korkeakouluopiskelijoita. Palveluissa tuetaan itsenäisen elämän taitoja, arjenhallintaa, opintojen suunnittelua sekä siirtymävaiheista kuten opintolinjan vaihtamisesta selviytymistä.

Organisaatio tarjoaa autismin kirjoa koskevaa tietoa oppilaitoksen työntekijöille, jotka kirjoittavat suosituksia erityisjärjestelyistä (kohdullisista mukautuksista), ja ajaa yksittäisten opiskelijoiden asiaa auttaen heitä saamaan tarpeita vastaavaa tukea, erityisjärjestelyjä ja henkilökohtaisen oppimissuunnitelman.

Toisin kuin monet muut suomalaiset organisaatiot, Omavoima kerää systemaattisesti tietoa kutekin palvelua saavien autismin kirjoon kuuluvien asiakkaiden määrästä, kerää palautetta palvelun tuloksellisuudesta käyttäen tähän tarkoitukseen suunniteltua kyselylomaketta, ja järjestää tapaamisia entisten asiakkaiden kanssa seurataksaan heidän hyvinvointiaan. Tämä mahdollistaa sen, että organisaatiolla kertyy tietoa tukitoimien vaikuttavuudesta suoma-

laisessa koulutus- ja palvelujärjestelmässä, ja se voi edetä kohti aidosti näyttöön perustuvaa ammattikäytäntöä. Tämä voisi rohkaista muita organisaatioita kokeilemaan samantyyppisiä palvelumalleja.

Yhteyshenkilö

Heidi Multanen

vastaava ohjaaja, Omavoima-palvelut

www.omavoima.info

Hyödyllisiä linkkejä

1. **Autismi- ja Aspergerliitto ry**
www.autismiliitto.fi
2. **Esteetön opiskelu korkea-asteen oppilaitoksissa (ESOK)**
www.esok.fi
3. **Kansaneläkelaitos, Oma Väylä –hanke**
www.kela.fi/omavayla
4. **Omapolku ry, Omavoima neuropsykiatriset ohjaus- ja valmennuspalvelut**
www.omapolku.fi/omavoima
5. **Otus - säätiö, Korkeakoulujen saavutettavuus -selvitys 2016**
www.otus.fi/index.php/julkaisut/kaikki-julkaisut

Alankomaat

Tapauskuvaus

Handicap+Studie on Alankomaiden tärkein osaamiskeskus, joka tukee vammaisia opiskelijoita. Organisaatio toimii palvelujen ja informaation tuottajana oppilaitoksille.

Handikap&Studie -keskuksen tavoitteena on mahdollistaa vammaisten opiskelijoiden opiskeleminen heidän valitsemallaan korkeakoulutuksen alueella. Neuvojat auttavat määrittelemään, mikä opiskelijoille on tärkeintä, ja luovat opiskelijan kysymysten pohjalta ehdotuksia tukea ja opiskelua koskevista ratkaisuista.

Organisaation keskeinen palvelumuoto on vaihtoehtoisten, joustavien oppimisreittien tukeminen. Tässä noudatetaan universaalin suunnittelun periaatteita (Universal Design for Learning). Opiskelijat kohdataan yksilöinä. Heidän yksilölliset ominaisuutensa huomioidaan, ja kukin voi seurata itselleen parhaiten soveltuvaa oppimispolkua.

Yhteyshenkilö

Eline Thijssen, Consultant
Nelleke den Boer, Advisor and Trainer
www.handicap-studie.nl

Puola

Tapauskuvaus

Jaś i Małgosia (JiM) tuottaa laadukasta tukea henkilöille, joilla on autismi tai muita vammoja. Organisaatio toteuttaa autismitietoisuutta edistäviä kampanjoita, kouluttaa opettajia ja terapeutteja koko maassa, sekä järjestää tukiryhmiä vanhemmille. JiM Therapy Centre tuottaa palveluja noin tuhannelle nuorelle henkilölle, joilla on autismi ja muita kehityksen häiriöitä. JiM -organisaation palvelut ovat asiakkaille täysin maksuttomia.

JiM on ainutlaatuinen Łódźin alueella, missä on vaikea löytää luotettavia diagnoosipalveluja tai ammatillista tukea opiskelijoille ja heidän perheilleen. Se on asiakkaiden arvostama keskus, joka koordinoi kaikkia näitä palveluja.

Yhteyshenkilö

Marta Charbicka
Director of the Children's Therapy Centre
www.jim.org

Hyödyllisiä linkkejä

1. Handicap+Studie
www.handicap-studie.nl
2. Nederlandse Vereniging voor Autisme
www.autisme.nl
3. STUMASS – Wonen voor studenten met ASS
www.stumass.nl
4. Landelijk Netwerk Autisme
www.landelijknetwerkautisme.nl

Hyödyllisiä linkkejä

1. Fundacja Jaś i Małgosia w Łodzi
www.jim.org/fundacja
2. Fundacja Synapsis w Warszawie synapsis.org.pl
3. Stowarzyszenie Dalej Razem w Zielonej Górze
www.dalejrazem.pl
4. Stowarzyszenie Uczymy się żyć razem w Opolu
www.autyzmopole.pl
5. Navicula - Centrum diagnozy i terapii autyzmu w Łodzi
www.navicula.pl

Espanja

Tapauskuvaus

Autismo Burgos –järjestöllä on oma autismin kirjoon kuuluville opiskelijoille tarkoitettu palveluohjelma, joka tarjoaa kattavan opastuksen. Tähän sisältyy yksityiskohtainen ohjeistus tuen hakemiseen korkeakoulussa, ja tukea ensimmäisen vuoden aikana kaikkien opiskelokokemuksen osa-alueiden käsittelemiseksi. Prosessi käsittää opintoneuvontaa, mukautuksia pääsykokeissa, yhteistyötä korkeakoulujen toimintarajoitteisille opiskelijoille suunnattujen palvelujen kanssa, tiedottamista stipendeistä sekä akateemista tukea.

Opiskelijalle tehdään opintojen alkuvaiheessa yksilöllinen oppimissuunnitelma. Hänelle muun muassa osoitetaan avustaja, tarjotaan tukea päivittäisen työskentelyaikataulun luomiseen, autetaan löytämään oikea apu korkeakoulu-ympäristössä, tuetaan tekemän päätöksiä diagnoosin paljastamisesta opiskelutovereille, ja häntä viedään tutustumiskierroksille kampuksella.

Yhteyshenkilö

María Merino

Psychologist

www.autismoburgos.org

Iso-Britannia

Tapauskuvaus

Sheffieldin yliopisto palkkaa toimintarajoitteisia opiskelijoita vertaisasiantuntijoiksi nimikkeellä 'Disability Champion'. Heille maksetaan siitä, että he puhuvat nykyisille ja tuleville opiskelijoille suunnatuissa koulujen ja yliopiston tapahtumissa tukimuodoista, joita korkeakoulutasolla on tarjolla. He myös tarjoavat siirtymävaiheen tukea uusille autismin kirjoon kuuluville opiskelijoille e-mentorointihankkeen ja yksipäiväisen siirtymätapahtuman puitteissa.

Tämä antaa opiskelijoille mahdollisuuden käsitellä monia kysymyksiä ja huolenaiheita keskustelemalla tämänhetkisten opiskelijoiden (sekä henkilökunnan) kanssa ennen lukukauden alkua. Vaikka kaikki autismin kirjoon kuuluvat opiskelijat eivät ehkä halua viettää aikaa muiden autismin kirjoon kuuluvien kanssa, monien mielestä on hyödyllistä tavata muita, jotka aloittavat opintojaan samaan aikaan. Samoin voi olla hyödyllistä tavata niitä, jotka ovat pidemmällä opinnoissaan ja pärjäävät hyvin, koska näin voi oppia korkeakoulussa selviytymisen ja menestymisen kannalta tärkeitä asioita.

Yhteyshenkilö

Gayle McKay,

Disability Transition Officer

www.sheffield.ac.uk/disability

Hyödyllisiä linkkejä

1. Confederación Autismo España
www.autismo.org.es
2. Federación Autismo Castilla y León
www.autismocastillayleon.com
3. Autismo Burgos
www.autismoburgos.es
4. Asociación Española de Profesionales del Autismo (AETAPI)
www.aetapi.org

Hyödyllisiä linkkejä

1. National Autistic Society
www.autism.org.uk
2. ASD Wales
www.asdinfowales.co.uk
3. Scottish Autism
www.scottishautism.org
4. Autism Northern Ireland
www.autismni.org
5. Autism West Midlands
www.autismwestmidlands.org.uk

Oppaan kirjoittajista

► **Dr Marc Fabri,**
Leeds Beckett
University,
Iso-Britannia

Marc on Autism&Uni –projektin johtaja. Hän on avustavaan teknologiaan erikoistunut luennoitsija ja tutkija. Hänen tutkimuksensa painopisteet ovat osallistavissa suunnittelumenetelmissä, käyttäjäkokemuksen arvioinnissa ja positiivisten käyttäytymismallien omaksumisen tukemisessa.

► **Penny Andrews,**
Leeds Beckett
University,
Iso-Britannia

Penny on Autism&Uni –projektin tutkimusavustaja ja jatko-opiskelija Sheffieldin yliopistossa, missä hän tutkii sosiaalisia verkostoja akateemisessa maailmassa. Hän on myös kirjoittaja, taiteilija, esiintyjä ja pikajuoksija, ja hänellä on kirjastoalan tutkinto. Hän sai autismin kirjon diagnoosin opiskeluaikanaan.

► **Heta Pukki,**
Keskuspuiston
ammattiopisto
Helsinki

Hetan työ Autism&Uni –projektissa on keskittynyt tuloksista tiedottamiseen sekä kulttuuristen viitekehysten ja palvelusysteemien välisten erojen analysointiin. Hänellä on tutkimukset autismin kirjolle suunnatussa erityisopetuksessa sekä biologiassa. Heta on autismin kirjolla ja on toiminut aihepiirin parissa yli kahdeksantoista vuoden ajan kirjoittajana, kääntäjänä, kouluttajana, projekti-työntekijänä ja järjestöaktiivina.

Kiitämme seuraavia henkilöitä heidän panoksestaan ja kommentistaan:

Antti Aavikko, Jan-Mikael Fredriksson, Daria Modrzejewska, Amanda Szukalska, Paul Quantock, Natasha Stash, Alejandro Montes García, María Merino, Miguel Lanco, Christian García, Roy Houtkamp, Harriet Cannon, Kate Dean, Kate Myers, Matt Tucker, Danny Gallacher, Steven Chamberlain, Diane McClymont

Autism&Uni (AUTHEW) –projekti sai rahoitusta Euroopan Komissiolta. Tämä julkaisu heijastelee vain kirjoittajien näkemyksiä, eikä Komissio ole vastuussa mistään julkaisun sisältämän informaation mahdollisista käyttötavoista.

Projektikumppanit

Baines, A.D., 2012. Positioning, strategizing, and charming: how students with autism construct identities in relation to disability. *Disability & Society* 27, 547–561. doi:10.1080/09687599.2012.662825

Broek, A. van den, Muskens, M., Winkels, J., 2012. Studeren met een functiebeperking 2012. De relatie tussen studievoortgang, studieuitval en het gebruik van voorzieningen. Eindmeting onderzoek 'Studeren met een functiebeperking'. Onderzoek in opdracht van Ministerie van OCW

Bublitz, D., Wong, V., Donachie, A., Brooks, P.J., Gillespie-Lynch, K. 2015. Applying Universal Design to build supports for college students with autism spectrum disorder, in Roberta V. Nata (Ed.), *Progress in Education*, vol 36, Nova Publishing, 1-24

CAST, 2011. Universal Design for Learning Guidelines version 2.0. Wakefield, MA. Retrieved from <http://www.udlcenter.org/aboutudl/udlguidelines/downloads>

Davidson, J., Henderson, V.L., 2010. "Coming out" on the spectrum: autism, identity and disclosure. *Social & Cultural Geography* 11, 155–170. doi:10.1080/14649360903525240

HESA, 2013. Table 14 - First year UK domiciled HE students by level of study, sex, mode of study and disability 2012/13.

Huws, J.C., Jones, R.S.P., 2008. Diagnosis, disclosure, and having autism: An interpretative phenomenological analysis of the perceptions of young people with autism. *Journal of Intellectual and Developmental Disability* 33, 99–107. doi:10.1080/13668250802010394

Kenny, L., Hattersley, C., Molins B., Buckley, B., Povey, C., Pellicano, E., 2015. How Should We Describe Autism? Perspectives from the UK Autism Community. IMFAR conference, Salt Lake City, US

Madriaga, M., 2010. "I avoid pubs and the student union like the plague": Students with Asperger Syndrome and their negotiation of university spaces. *Children's Geographies* 8, 39–50. doi:10.1080/14733280903500166

Morris, C., 2011. The Aspect project: Working together to enhance the learning experiences of students with Asperger syndrome at the University of Brighton, in: *Partnerships: Articles from the Learning and Teaching Conference 2010*. University of Brighton Press.

Ratcliffe, R., 2014. Helping students with Asperger's prepare for university life. *The Guardian*, UK, <http://www.theguardian.com/education/2014/sep/09/students-aspergers-ready-university-life>

The NHS Information Centre, Community and Mental Health Team, Brugha, T. et al, 2012. Estimating the prevalence of autism spectrum conditions in adults: extending the 2007 Adult Psychiatric Morbidity Survey. Leeds: NHS Information Centre for Health and Social Care

Tobajas, F., De Armas, V., Cabello, M.D., Grijalvo, F., 2014. Supporting students with special needs at university through peer mentoring, in: *Global Engineering Education Conference (EDUCON), 2014 IEEE*. IEEE, pp. 701–705.

“Keskeytin opintoni ensimmäisessä yliopistossani. En pystynyt saamaan selvää, missä minun piti olla tai mitä minulta odotettiin. Sosiaalisesti tilanne oli hyvin vaikea, eikä minulla ollut ystäviä, ainoastaan paljon ihmisiä, jotka käyttivät minua hyväkseen. Olin todella suurissa vaikeuksissa, ja lopulta kärsin vakavan psyykkisen romahduksen.

En ollut silloin valmis yliopistoon. En pystynyt elämään itsenäisesti altistumatta vaaroille. Se oli kauheaa, vaikka olenkin hyvin älykäs, tilanteen vaatimat sosiaaliset ja organisointitaidot eivät olleet kykyjeni rajoissa.

Toinen yritykseni opiskella onnistui paljon paremmin. Suoritin tutkintoni pikavauhtia kahdessa vuodessa, ja eräs poikkeuksellinen henkilö osoitti minulle, mitä todellinen ystävyys oli, ensimmäistä kertaa elämässäni.”

(entinen opiskelija, Iso-Britannia)

Lisätietoa löydät sivustosta
www.autism-uni.org

autism&uni

Autismi&Uni (AUTHEW) -projekti on saanut rahoitusta Euroopan Komissiolta. Tämä julkaisu heijastelee vain kirjoittajien näkemyksiä, eikä Komissio ole vastuussa mistään sen sisältämän informaation mahdollisista käyttötavoista.

Rahoituspäätöksen viite 539031-LLP-1-2013-1-UK-ERASMUS-ESIN